

22.)
A. B. 013
mag. 00

1978

M
484

PROGRAMMA
QVO
SVB AVSPICIO
SERENISSIMI PRINCIPIS
AC DOMINI,
DOMINI CAROLI,
TERRARVM
BRVNSVICENSIVM AC LV-
NEBVRGENSIVM
DVCIS,

ACTVM VALEDICTORIVM
A. D. XIX. APRILIS A. MDCCXLVI.
HORA IX.

IN
AVDITORIO AVGVSTEO
ILLVSTRIS LYCEI BLANCOBVRGENSIS
HABENDVM, INTIMAT,
ET

MAECENATVM, PATRONORVM, FAVORVM
ET AMICORVM PRAESENTIAM
OMNI OBSERVANTIA ET CVLTV
EXPETIT

M. IO. CHRISTOPH. DORN. R.

BLANCOBVRGI, LITTERIS PAPII.

Joh. Heins. Krätzerstein mit Vermigeude.

1746

X 3063686

Kapsel 78 M. 484 (22)

AK

Republicae non ab accidente aut casu ex-
ortae sunt, sed ipsa natura homines ad
condendas ciuitates impulit, ipseque De-
us ex populo suo certam constituit Rempubli-
cam, cui et leges praescripsit et formam. Exortis autem
regnis, exorta sunt Regiae Maiestatis insignia, elo-
gia, tituli, quibus iura prouinciarum retinentur,
atque in succesores transferuntur. Sed, vti nihil
est, quod non in abusum trahi possit; sic etiam
cum regis titulis accidit, in quibus nonnullae gen-
tes gentiumque rectores, Asiae Africaeque prae-
sertim, excessus commiserunt tantos, vt titulos ar-
rogauerint sibi, qui nunquam hominibus, sed ipsi
Deo competunt immortalis. Inde de hoc titulo-
rum immeritorum excessu in regnis imperiisque
orbis nonnullis, deque eorum origine, vel paucis
hoc loco tractabimus.

* 2

Initium

Initium facimus a Persarum Regibus, qui titulis tam superbis vsi sunt, atque adhuc vtuntur, vt SAPORES scripserit: *Rex omnium Regum, Sapor, particeps siderum, frater solis et lunae, Constantio, Caesari, fratri meo, salutem dico*; quo vsus etiam est SCHACH SELIMVS IV. confer *Descriptionem Status Persici*, germanice compositam *Cap. I. p. 5.* Persarum Rex modernus SCHACH NADIR, hunc vsurpasse titulum, legitur: *Rex Regum, Rex temporum, Asylum Mubamedanorum, Exemplum Heroum et Victorum, Succesor et Imitator Alexandri M.* quem ipsi etiam in vltima tractatione pacis concessit MAHMED Chach, Mogulorum Imperator. Sed probe in tanto titulorum excessu, secernenda sunt elogia a veris titulis, stylo pragmatico receptis. Rex Siami, qui tributarius tamen est Chinesium Imperatoris, legitur *Descriptio Status Siamensis, Cap. V. p. 61.* tam insolens est, vt *Rex coeli terraeque* a suis saluari cupiat. Et quid excogitari potest insolentius titulo Regis BISNAGAR in India, qui voluit appellari *Deus magnarum prouinciarum, Rex Regum, Dominus totius orbis*, confer LE BLANC in *Itinerario suo P. I. Cap. IX.* Si in vanitatis huius originem inquiramus, ea dubio procul cum IO. CHRIST. BECMANO in opere *de Notitia dignitatum Illustrium, Dissertatione III. Cap. III. §. I. p. 186.* a fastu Regum antiquissimorum Babyloniae erit repetenda, qui tam absolute imperarunt

rarunt suis, vt et ipsis Deos adorandos praescripserint, legatur DANIELIS Cap. III. quos Reges subditi, non tantum vt suos principes, sed et vt Numina coluerunt. Vnde tanta superbiloquentia SENNACHERIBI, conferatur 2. *Regum* Cap. XIII. et XIX. et NEBVCADNEZARIS, apud eundem DANIELEM Cap. IV. quae insolentia inde ab antiquissimis temporibus adeo radicata est, vt eam adhuc plerique Asiae Africaeque Regum sequantur. Exemplum prae caeteris est modernum Chinense Imperium, quod omnium Asiae Imperiorum, habetur antiquissimum, quodque plus quam bis mille annis, sicut Io. BOTERVS suis in *Relationibus de praecipuis mundi imperiis*, ex ipsorum Chinesium Annalibus memorat p. 111. iisdem regitur moribus iisdemque legibus, cuius etiam reges a primis Regni incunabulis, tanta semper gauisi sunt potestate, vt et soli cultum Diuinum ciuibus suis praescripserint. Quae causa quoque est, cur subditi eos diuinis semper prosequuti sint honoribus. In vna quaque enim prouincia Chinensis Imperii est Regis effigies aurea; eodem BOTERO notante, pag. 111. quae velo operitur, praeter quam Nouiluniis: tunc detegitur visitaturque ab omnibus Regni proceribus, inflectunturque genua coram ea, tanquam Rege ipso. Hinc Regem, siue Imperatorem suum stylo
 pragma-

pragmatico adhuc vocant *Filium coeli, et unicum orbis Dominum*. Euolue et *Descriptionem Status Chiniensis* recentissimi, germanice confectam, *Cap. VI. p. 198.* Nec minor Africae Regum nonnullorum est fastus. Rifu dignae sunt Litterae, quas Rex Fesae et Marochii anno 1606. ad Ordines Belgii Confoederatos dedit, in quibus titulus praemisus tam fuit prolixus, vt triginta versus rhythmicos integros confecerit, res autem ipsa, cuius causa missa fuerat Epistola, lineas tantum tres aut quatuor continuerit. Quacum Epistolam aliam coniungimus, quam Rex Maroccanus alius, sub finem seculi praeterlapsi, ad MARIAM ANNAM, PRINCIPEM CONTIAM, exarauerat, quam, licet iam quatuor coniuges, et pellicum CCCC. habuerit, in matrimonium sibi expetiuerat. Titulus huic Epistolae praefixus, est talis: *Salutat Imperator omnium maximus, quem Lex Magni Prophetae Mabomed, in magna Orbis parte Africa exaltavit, sub quo multa millia hominum trepidant, ac leones et tigrides ad terrorem totius orbis, augentur*, Viduam PRINCIPEM CONTIAM, et reliqua. Euoluatur *Staat von dem Königreich Fez vnd Marocco*, vbi integra legitur epistola in germanicum traducta, *p. 34. et sequ.* Abyssinorum in Africa Reges, qui Christianam profitentur religionem, etiamsi titulis gaudeant simplicioribus potius, quam longioribus, confer BECMANVM *Disertatione citata, §. 3. p. 192.*
item-

itemque IOB. LVDOLPHVM in *Historia Aethiopiae L. II. Cap. I. n. 44. et sequ.* notari tamen merentur in eo, quod pariter Orientalium more, titulo *Regis Regum in Aethiopia* salutari, ipsi praecipiant, addatur *Staat von Abyssinien, Cap. III. §. 2. et 3. p. 30.* Id tamen etiam hoc loco non praetereundum, quod et in Africa nonnulli hodie reperiantur Reges, qui ad Europaeorum Principum modum, titulorum suorum scripturam formare, incipiant.

Inter insignes titulorum excessus pertinent etiam, qui suis in titulis gentium et terrarum vsurpant nomina, quas tamen nec viderunt vnquam, nec vicerunt, aut subegerunt; qua in re Graecorum nonnullorum Imperatorum, MANVELIS I. inprimis, ambitionem taxat C. S. SCHVRTZFLEISCHIVS in *Disertatione de Rebus Sueo-Gothicis*, quae *XVta* est *Disertationum* eius *Historic. Civilium*, p. 17. qui titulum *Gothici* sibi arrogarunt. Notatu quoque dignus est titulus, quo vsus ISAACVS ANGELVS, temporum FRIEDERICI I. Imp. aequalis: *Isaacus a Deo constitutus, Imperator Sacratissimus, Excellentissimus, potentissimus, sublimis, Moderator Romanorum, Angelus totius orbis, Haeres coronae Regni Constantini.* E Rusforum Imperatoribus BASILIVS M. vocari gestiit: *Magnus Dei Camerarius.* Inprimis ex Aula Turcica tituli emanant insolentissimi. Nos vnicum eorum specimen ex SIM. SCHARDII

Rerum

Rerum Germanicarum, Tomo III. f. 1089. producemus.
 Est is titulus SOLIMANNI II. quo vsus est
 in Litteris creditoris, quas Legato suo in causa In-
 duciarum octennialium ad FERDINANDVM I.
 Imp. dedit: „Ego Dominus omnium Dominan-
 „tium, Regnator Orientis et Occidentis, qui po-
 „tens sum facere, et non facere, quaecunque libet,
 „Dominus totius Graeciae, Persiae et Arabiae, Do-
 „minator omnium eorum, quaecunque Regi et
 „Domino subiici possunt, Magnus heros horum
 „temporum, et fortis Gigas latissimi huius orbis,
 „vniuersi maris albi atrique, et sanctae ciuitatis Me-
 „chae, splendore Dei relucentis, et caritatis Medi-
 „nae: sanctae et castae vrbs Ierusalem Dominus,
 „Rex nobilissimi Regni Aegypti, Dominus terrae
 „Ioniae ciuitatumque Athenarum, Senarum, Sa-
 „cri templi Dei Zabilon et Basilio, Rethian et Ma-
 „godin: sedes ac solium magni Regis Nashin Ret-
 „tam, et Dominus Insulae Algierae, et Princeps
 „Regnorum Tartariae, Mesopotamiae et Medo-
 „rum, Georgianorum, et vniuersae Graeciae, Mo-
 „reae et Anatoliae, Asiae, Armeniae, Walachiae,
 „Moldauiae, et totius Hungariae, aliorumque quam
 „plurium Regnorum ac Dominiorum, quorum E-
 „go sum Imperator, ter Magnus ille Caesar Solda-
 „nus Solimannus, filius Magni Imperatoris Soldani
 „Sesim, qui a Deo habeo potestatem ad regendum
 „in

„in freno omnes populos, et potentiam ad aperi-
 „endum omnium ciuitatum ac fortalitorum por-
 „tas et claustra, in manu mea potenti traditi sunt
 „omnes fines terrae nullis exceptis, ego Dominus O-
 „rientis a terra Tscin vsque ad fines Africae, quem
 „Deus fortem in acie gladii bellatorem constituit.
 „Inter cuius potentissima Regna pro minimo repu-
 „tat castrum inexpugnabile Caesareae, et pro vilis-
 „simo reputat inter haereditarias meas ditiones, Im-
 „perium seu Dominium Alexandri Magni; mecum
 „est fortitudo totius mundi, et virtus firmamen-
 „ti. Sed de eiusmodi insolentia singulari affirmari
 potest: vbi plus pompae et splendoris, ibi minus so-
 lidae subest veritatis. Praeteriissem fere superbum
 istum ac inanem titulum, quem vsurpasse quon-
 dam, ferunt, ATTILAM: *Attila, Mundzucci F. Nimro-
 di Nepos, nutritus in Engaddi, Dei gratia Rex Hunnorum et
 Medorum, Gothorum et Dacorum, metus orbis, flagellum Dei.*
 Sed hic suspectus nonnullis videtur. C. S. SCHVRTZ-
 FLEISCHIVS in *Disertatione*, cui index: *Vngarica*, quae
 XIIma est eius *Disputationum*, p. 8. et 9. eum inter nu-
 gas refert, quia titulus *Dei gratia* Carolingorum aevo
 tantum innotuit, id quod verum quidem; sed de
 appellatione: *Flagellum Dei*, communis Historico-
 rum est consensus, euoluatur laudatus BECMANVS
Disfertat. Ill. superius citata, Cap. Ill. §. I. p. 187. Con-
 uenit etiam cum ferocissimo ATTILAE ingenio.

**

Huc

Huc etiam referri possunt, qui augustum *Regis* titulum gerunt, cum tamen non nisi partem aliquam Maiestatis Regiae, eamque interdum perexiguam, saepe etiam nullam, habeant, quorum exempla ex antiquioribus collegit H. GROTIUS *Libro de I. B. et P. I. Cap. III. §. viii. N. X.* Recentiora sunt cognita. Plura de vano hoc titulorum usu nunc non addimus, sed calculo nostro approbamus Hispanorum illius Legati iudicium, quod apud DOMINIC. BAVDIVM *L. II. Indiciarum Belgicarum* tulit: Relinquendum esse magnis principibus hoc oblectamentum, ut inanes sibi titulos referuare possint, quemadmodum pueris dantur crepundia a blandis nutricibus.

Europaeorum Reges Christiani hac in re longe sunt modestiores ac cautiores: licet etenim plerique prolixioribus etiam gaudeant titulis, multique eorum, et regnorum et ditionum, quas minime possident, retineant titulos, id quod moribus gentium ita receptum est; id tamen non sine grauioribus causis faciunt, verbi gratia, ne ius suum praescriptione aliqua perdant; a vanitate tamen eiusmodi titulorum vanorum, quos Orientis principes usurpare gestiunt, penitus abstinent. Ita CANVTVS Angliae Daniaeque Rex, exercitui suo, titulum *Regis Regum* ipsi tribuenti, aperte declarabat: hunc titulum non sibi, sed CHRISTO
attri-

attribuendum esse, quem penitus etiam respuit. Quadrat huc optime, quod olim a COSMO, *Florentino*, dici solitum, ferunt: „à vn Principe non conuiene „ambir l' eccellenza de titoli sopra gli alteri, mà che „deue contentarsi della posanza in vece del titolo, „hoc est, non conuenire Principi, vt titularum „prae aliis excellentiam ambiat, sed in vicem tituli, potentia contentum esse, debere.

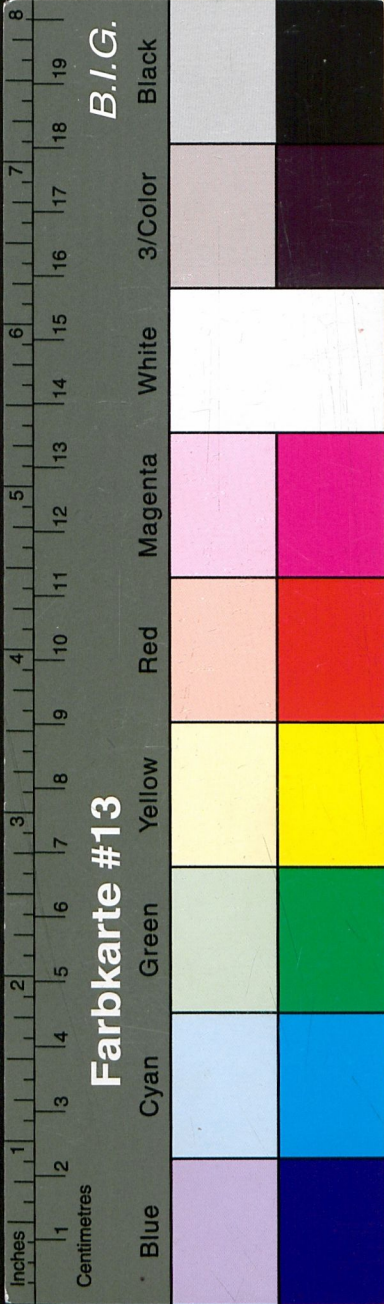
Quam turpiter itaque sese dederunt, nonnulli Aulae Romanae admiratores, qui Pontifici tam superbos attribuerunt titulos, in confesso est. In his BARONIVS, Cardinalis, non erubuit, SILVESTRVM IV. Pontificem, formulis adulatoribus profequi „Sacerdos vere Magni, Pontificis Maximi, Principis Episcoporum, Haeredis Apostolorum, qui et primatu alter Abel, gubernatu Noë, Patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moses, iudicatu Samuel, potestate Petrus, ac Diuina exstitit auctoritate Christus. Confer ipsum *Tomo III. Annalium eius ad annum 335.* Sed BARONIVM mirari non debemus: is enim Pontifici obnoxius fuit adeo, vt veritatem saepe euentissimam dissimulauerit. CASPAR. SCIOPPIVM, qui tamen vir fuit eruditionis emendatae, non puduit, Pontificem in *Clasfco Belli sacri sui Cap. IV. p. 29.* appellare *Deum Deorum,*

rum. Immo in Concilio *Lateranensi*, *Sessione VIII.* LEO X. vocatur *Regum Rex*, et *orbis terrarum Monarcha*, vt alia praetereamus inania, quae, licet stylo tantum priuato concepta sint, istorum tamen adulatorum et audacia, et impudica impudentia excusari nequaquam potest. Plura autem, qui vult, laudatum BECMANVM legat supra citata *Disfertatione III. Cap. III.* inprimis *Disfertatione XVI. Cap. I. §. XIII.*

Et haec de vario titulorum in regnis imperiisque orbis abusu atque excesu, praemittere volumus Orationi Valedictoriae, quam *de variis modis perueniendi ad imperium*, summa industria elaborauit, crastino autem die pronuntiabit optimae spei iuuenis, **Iohannes Henricus Kratzenstein**, Wernigerodanus. Quo de profiteri publice possum, eum ita sese heic gessisse, vt doctoribus suis cumulate satisfecerit, eamque ob causam omnibus fuerit carissimus.

Nos igitur Viros, Per-Illustrem, Excellentissimos, Amplissimos, Summeque Venerandos, optimarum litterarum Patronos optimos, obnixè rogamus, vt dicenti gratiosas ac benignas praebeant aures!

✠ ✠ ✠ (* *) ✠ ✠ ✠

B.I.G.

Farbkarte #13

22.]
13.03
Mag. 00

PROGRAMMA
QVO
SVB AVSPICIO
SERENISSIMI PRINCIPIS
AC DOMINI,
DOMINI CAROLI,
TERRARVM
BRVNSVICENSIVM AC LV-
NEBVRGENSIVM
DVCIS,

ACTVM VALEDICTORIVM
A. D. XIX. APRILIS A. MDCCXLVI.

HORA IX.

IN
AVDITORIO AVGVSTEO
ILLVSTRIS LYCEI BLANCOBVRGENSIS
HABENDVM, INTIMAT,

ET
MAECENATVM, PATRONORVM, FAVORVM
ET AMICORVM PRAESENTIAM
OMNI OBSERVANTIA ET CVLTV
EXPETIT

M. Io. CHRISTOPH. DORN. R.

BLANCOBVRGI, LITTERIS PAPII.

Joh. Heins. Krätzerstein mit Vermigende.

1746
X 3063686

1978

M
484